

Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen neuvotteluesitys Kouvolan kaupungille koskien pakolaisten vastaanottoa vuonna 2024

5950/00.04.00/2023

Kaupunginhallitus 27.11.2023 § 300

Valmistelija: apulaiskaupunginjohtaja Tuukka Forsell, puh. 020 615 9333, tuukka.forsell(at)kouvola.fi

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella (ELY-keskuksella) on Kouvolan kaupungin kanssa toistaiseksi voimassa oleva sopimus pakolaisten kuntaan osoittamisesta, kotoutumisen edistämisestä ja kustannusten korvaamisesta. Sopimusta on käsitelty Kouvolan kaupunginhallituksessa 6.9.2021 ja 20.9.2021. Sopimuksen mukaan ELY-keskus tiedustelee vuosittain kunnan mahdollisuutta vastaanottaa pakolaisia ja neuvottelee kuntaan sijoittamisesta kunnan kanssa tapauskohtaisesti. Neuvotteluesitys vuodelle 2024 on tullut 16.10.2023.

Kymenlaaksossa eläkeikäisen väestön osuus on koko maan suurimpia, ja toisaalta syntyvyys maan matalimpia. Tästä syystä maakunnan väestö on vähennemässä nopeasti. Vuonna 2022 vähennystä edellisvuoteen oli Kymenlaaksossa 1903 henkilöä, josta 1025 henkilöä Kouvolassa (Tilastokeskus 31.12.2022). Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Kymenlaakson väkiluvun lasku jatkuu nykyisestä 160 000:sta 136 000 asukkaaseen vuoteen 2040 mennessä. Kouvolassa väkiluvun ennakoidaan laskevan lähes 13 000 asukkaalla. Tasaisesti jakautuen vuosittainen lasku olisi Kymenlaakson alueella n. 1200 henkilöä ja Kouvolassa n. 650 henkilöä. Maahanmuutolla voidaan osin vaikuttaa kehitykseen ja lieventää väkiluvun laskun vaikutuksia.

Turvapaikanhakijat

Vuonna 2023 on turvapaikkaa Suomesta hakenut 3289 henkilöä (joista aikaisemmin maahan tulleiden uusintahakemuksia 690) ja vuonna 2022 yhteensä 4830 henkilöä (uusintahakemuksia 997). Jos kokonaismäärästä vähennetään jätetyt uusintahakemukset, on uusia turvapaikanhakijoita vuonna 2023 saapunut Suomeen 2599 henkilöä ja viime vuonna 3833 henkilöä (Migri 10/2023). Kaakkois-Suomessa on edelleen kansainvälistä suojelua hakeneiden majoittamiseen tarkoitettuja vastaanottokeskuksia Imatralla, Lappeenrannassa (Joutsenossa) ja Kotkassa, Haminassa ja Kouvolassa, enemmistön niissä asuvista ollessa tilapäistä suojelua hakeneita. Vaikka kotikunnan (tilapäinen suojelu) tai oleskeluluvan saaneiden (turvapaikanhakijat) kuntiin siirtyminen tapahtuukin useimmiten omatoimisesti, myös osa heistä tarvitsee kuntapaikkaa.

Tilapäistä suojelua hakeneet

Kotoutumislakia on muutettu 1.3.2023 alkaen siten, että myös tilapäistä suojelua saavat, jotka saavat kotikunnan ja siirtyvät vastaanottojärjestämästä kunnan palvelujen piiriin, sisältyvät kuntaan osoittamisen ja kuntakorvausten piiriin. Vuoden 2023 aikana Suomeen on saapunut 17 048 ja viime vuonna 47 302 tilapäistä suojelua hakenutta. Valtaosa tilapäistä suojelua saavista on Ukrainan kansalaisia. Kaikki Kaakkois-Suomen kunnat ovat ilmoittaneet ELY-keskukselle tarjoavansa asunnot kotikunnan saaville Ukrainan kansalaisille, joita Kaakkois-Suomen alueella asuu tällä hetkellä n. 2000 henkilöä.

Kiintiöpakolaiset

Turvapaikanhakijoiden lisäksi Suomi on vuosittain ottanut vastaan kiintiöpakolaisia. Suomen hallitus vahvistaa vuosittain pakolaiskiintiön. Suomi valitsee kiintiöpakolaiset pakolaisleireiltä YK:n pakolaisjärjestön UNHCR:n esityksestä ja tarjoaa näin pysyvää suojelua henkilöille, jotka eivät voi turvautua kotimaansa tai pysyvän asuinmaansa suojeluun. Suomi painottaa pakolaiskiintiössä haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien, kuten perheiden sekä vaikeassa asemassa olevien naisten ja lasten valintaa. UNHCR määrittää eniten apua tarvitsevat ja esittää pientä osaa näistä henkilöistä uudelleensijoitettaviksi kiintiöpakolaisia vastaanottaviin maihin. Tulijoiden suojelun tarve ja kotoutumisen edellytykset arvioidaan jo ennen heidän tuloaan Suomeen.

Suomen pakolaiskiintiöstä on viime vuosina varattu noin 120 paikkaa kiireellistä uudelleensijoitusta tarvitseville henkilöille eli niin kutsutuille hätätapauksille. He ovat kiintiöpakolaisia, joiden uudelleensijoittamisen tarpeen UNHCR on luokitellut kiireelliseksi suojelun tarpeen tai terveydellisten syiden vuoksi.

Hallituksen esitys kokonaiskiintiöksi vuodelle 2024 on tämänhetkisten tietojen mukaan 500, joka alustavien tietojen mukaan jaetaan kaikkien alueiden kesken huolimatta siitä, että alueelliset kiintiöt tulevat olemaan viime vuosia pienemmät kiintiön koon pienentyessä. Kaakkois-Suomeen sijoitettuja kiintiöpakolaisia on ollut viime vuosina noin 70-90. Eduskunta vahvistaa vuoden 2024 kiintiön loppuvuodesta 2023.

Kuntakorvaukset

Valtio korvaa pakolaisista aiheutuvia kuluja niille kunnille, joilla on voimassa oleva sopimus ELY-keskuksen kanssa. Korvattavia kustannuksia ovat:

- laskennallinen korvaus pakolaisten ohjauksen, neuvonnan ja muun kotoutumista tukevan toiminnan järjestämisestä
- sosiaali- ja terveydenhuollon erityiskustannukset
- kunnan maksama toimeentulotuki

- tulkkauk- ja käännöspalvelut
- ilman huoltajaa maassa asuvien lasten ja nuorten tuki
- alkukartoituksen järjestäminen

Lisäksi on mahdollista saada lisäkorvausta vuonna 2024 kuntaan saapuneiden kiireellistä uudelleensijoittamista tarvitsevien kiintiöpakolaisten (nk. hätätapaukset) vastaanotosta, kun henkilöt ovat saapuneet kuntaan. Lisäkorvaus on aikaisempina vuosina ollut suuruudeltaan 3422 euroa alle 7-vuotiaista ja 1150 euroa yli 7-vuotiaista pakolaisista, mikäli kunta vastaanottaa vähintään 5 hätätapaustavuodessa. Lisäkorvaus maksetaan pakolaisten kuntiin ohjaamisen ja kotoutumisen tuen toimintaohjelmasta. Korvaussummat vuodelle 2024 ovat vielä vahvistamatta.

ELY-keskuksen ja Kouvolan kaupungin tämänhetkinen sopimus on avoin, eikä sisällä määrällisiä kuntapaikkatavoitteita. Kouvolan kaupunki on tehnyt vuosittain päätöksen Kouvolaan otetusta kiintiöpakolaisten määrästä, mikä on ollut viime vuosina 20 henkilöä vuodessa (sisältäen 5 hätätapausta).

Neuvotteluesitys

Edellä esitettyyn tilannekuvaan perustuen Kaakkois-Suomen ELY-keskus esittää, että Kouvolan kaupunki varautuisi kiintiöpakolaisten vastaanottoon myös vuonna 2024 ottamalla vastaan 20 kiintiöpakolaista (sisältäen 5 hätätapausta).

Lopullisesti valtakunnallisesti vastaanotettavien kiintiöpakolaisten toteutuva määrä ja kuntapaikkajako varmistuu vasta siirtojen toteutuessa vuoden 2024 aikana. Mahdollisesti osa siirroista voi toteutua vasta 2025 puolella.

Pakolaistyön ja kotoutumisen edistämisen kustannukset Kouvolaissa 2022 (yksilöitävissä olevat kustannukset):

Menot 1 281 526 euroa	Tulot 1 328 203 euroa
Kotoutumisen tuki ja maahanmuuttoneuvosto <ul style="list-style-type: none"> • netto 133 464 € 	Korvaukset/valtio euroa Laskennalliset korvaukset 295 780 € <ul style="list-style-type: none"> • Toimeentulotuen korvaus ja alkukartoitus 27 600 € • Erityiskustannusten korvaus 491 300 € • Tulkkikulujen korvaus 159 437 € • Yhteensä 974 117 €

Kymsote maahanmuuttopalvelut <ul style="list-style-type: none"> • 105 835 € 	Valtionosuudet ja avustukset <ul style="list-style-type: none"> • Perusopetuksen valmistava opetus 180 826 € • S2 kielen opetus, saadut avustukset 166 907 € • Kansalaisopisto, kotouttamissuunnitelma 6 353 € • Yhteensä 354 086 €
Perusopetus, maahanmuuttajaopetus, S2-kieli, valmistava opetus <ul style="list-style-type: none"> • 699 775 € 	
Perusopetus, tulkkipalvelut <ul style="list-style-type: none"> • 7 500 € 	
Iltalukio, maahanmuuttajien perusopetus, aikuisten peruskoulutukset <ul style="list-style-type: none"> • 334 952 € 	

Kouvola - Kaakkois-Suomen keskus – kaupunkistrategia 2023-2032 asemoi Kouvola Kaakkois-Suomen suurimpana kaupunkina sekä logistisesti helposti saavutettavana ja erinomaisten yhteyksien päässä olevana kaupunkina. Strategian kasvukärkinä on lapset ja nuoret sekä yritykset. Kunnan strategisena tavoitteena on edistää kansainvälistymistä. Kaikkien Kouvola 2023 - 2025, Monikulttuurisuustyön kehittämissuunnitelman tavoitteina ovat monikulttuurisen väestön kotoutumisen edistäminen, monikulttuurisuustyön osaamisen vahvistaminen ja laajentaminen sekä hyvien väestösuhteiden edistäminen. Kaupungissa on laajat verkostot ja maahan muuttaneiden kotoutumista tuetaan sekä kaupungin omana toimintana, hyvinvointialueen kanssa yhteistyössä, TE-palveluissa sekä kolmannen sektorin kanssa yhteistyötä tehden. Kaupungissa on erinomaista kotoutumisen edistämisen osaamista. Kouvolan kaupunki on saanut myös työ- ja elinkeinoministeriön rahoitusta maahan muuttaneiden neuvonnan ja ohjauksen kehittämiseksi ja vakiinnuttamiseksi sekä ESR+ hankerahoitusta, jolla kehitetään muun muassa maahan muuttaneiden alkuvaiheen asettautumisen palveluita yhdessä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Edellä esitettyyn tilannekuvaan perustuen Kaakkois-Suomen ELY-keskus esittää, että Kouvola myöntää vuonna 2024 kuntapaikan 20 kiintiöpakolaiselle (sisältäen 5 hätätapausta). Lopullisesti valtakunnallisesti vastaanotettavien kiintiöpakolaisten toteutuva määrä ja kuntapaikkajako varmistuu vasta siirtojen toteutuessa vuoden 2024 aikana. Mahdollisesti osa siirroista voi toteutua vasta 2025 puolella.

Turvapaikkahaun kautta oleskeluluvan kansainvälisen suojelun perusteella saaneita Kouvola vastaanottaisi resurssien puitteissa. Kaakkois-Suomen ELY-keskus pyytää vastausta tiedusteluun viimeistään 30.11.2023 mennessä.

Liitteenä Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen neuvotteluesitys.

Hyvinvointipäällikkö Sanna-Riitta Junnonen on kokouksessa paikalla asiantuntijana vastaamassa kysymyksiin.

Lisätietoja: hyvinvointipäällikkö Sanna-Riitta Junnonen, puh. 020 615 7429, sanna-riitta.junnonen(at)kouvola.fi

Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallitus päättää, että Kouvola myöntää vuonna 2024 kuntapaikan 20 kiintiöpakolaiselle (sisältäen 5 hätätapausta).

Kaupunginhallitus päättää tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta kokouksessa ja se on nähtävillä yleisessä tietoverkossa 28.11.2023 lukien.

Kaupunginhallituksen päätös:

Kaupunginhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.

Kaupunginhallitus tarkasti pöytäkirjan tämän asian osalta kokouksessa, ja se on nähtävillä yleisessä tietoverkossa 28.11.2023 lukien.
